

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
281 – 49/16
Београд

дел. бр. 25607 датум: 03. 07. 2017.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА/МИГРАНТИМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Извештај о посети Центру за азил у Крњачи

Београд, јун 2017. године

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Центар за азил у Крњачи
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење поступања према избеглицама/мигрантима у Републици Србији, као и раније упућеним препорукама
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	09. јун 2017. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је ненајављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p>Чланови тима: Марко Анојчић, <i>Заштитник грађана/НПМ</i> Јелена Јелић, <i>Заштитник грађана/НПМ</i> Марко Младеновић, <i>Заштитник грађана/Одељење за права детета</i> Душан Покушевски, <i>Београдски центар за људска права</i> Милена Васић, <i>Београдски центар за људска права</i></p> <p>Преводиоци: Милена Роаји, <i>фарси језик</i> Радуан Мансоури, <i>арапски језик</i></p>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви службеници Центра за азил у Крњачи остварили су пуну сарадњу са тимом Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ), пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

ТОК ПОСЕТЕ

ФАЗА I: РАЗГОВОР СА ПРЕДСТАВНИЦИМА КОМЕСАРИЈАТА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ И ЦЕНТРА ЗА АЗИЛ

Посета тима НПМ започета је разговором са службеницима Центра. Том приликом је указано на мандат НПМ, опште циљеве који се желе постићи, принципе поступања, представљен је план посете Центра и постављена су питања о активностима везаним за избеглице/мигранте и поступању према странцима смештеним у Центру. Саговорници НПМ представили су рад Центра у општим цртама, указали на основне проблеме са којима се суочавају у раду и дали одговоре на постављена питања.

ФАЗА II: УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид у релевантну документацију.

ФАЗА III: ОБИЛАЗАК ПРОСТОРИЈА У КОЈИМА БОРАВЕ СМЕШТЕНИ СТРАНЦИ

Током посете тим НПМ обишао је и просторије у којима бораве странци.

ФАЗА IV: РАЗГОВОР СА СТРАНЦИМА СМЕШТЕНИМ У ЦЕНТРУ

Током посете обављен је разговор са странцима смештеним у Центру о начину поступања службеника Центра према њима и о условима боравка у Центру.

1. Увод

На дан посете НПМ у Центру је боравило 917 особа (78 породица), од тог броја 380 лица је имало потврде о израженој намери и 520 су били малолетници (200 без пратње). Највећи број лица долази из Авганистана (677), Ирака (100) и Сирије (68), док је по полној структури било 622 мушкарца и 295 жена. Како су изласци из Центра слободни и с обзиром на несталност популације која у њему борави, свако вече се прави пресек тренутног стања.

У Центру је ангажовано од 3 до 5 службеника Комесаријата у дневној смени, а 2 до 3 у ноћној (укупно 8 мушкараца и 5 – 6 жена). Полицијски службеници једном недељно обилазе Центар, а поред тога долазе на позив. Градског центар за социјални рад Београд има укупно 4 теренска радника, од којих по 2 свакодневно обилазе Центар. Поред њих, Комесаријат је ангажовао фирму за обезбеђење (укупно 12 људи, по троје у смени), чији су радници стално присутни. Службеници Канцеларије за азил редовно обилазе Центар, последњи пут су били почетком јуна месеца и обавили су интервјуе са тражиоцима азила у Србији. У Центру је ангажовано и 5 преводилаца (два преводиоца за арапски и по један за фарси, пашту и урду). Такође, невладине организације које раде са мигрантима имају и своје преводиоце који по потреби посредују у комуникацији службеника Комесаријата са мигрантима.

Тренутно, у Центар се примају само мигранти који су овде упућени од стране полиције. Они који дођу до Центра без потврде о израженој намери да траже азил упућују се у полицијску станицу.

У протеклом периоду је било ургентног збрињавања миграната који су боравили у неформалним местима окупљања, тако да у Центру има и оних миграната који нису изразили намеру тражења азила у Србији. Међу њима има и малолетника без пратње. Такође, део миграната је премештен из Прихватног центра у Шиду који је недавно затворен.

Као један од идентификованих проблема је повећан број насиља у породици. Према речима управнице, Центар је поред свих редовних процедура, организовао и „сигурне собе“ као би се жртве насиља изопштите од њихових насилника, међутим, жртве углавном одбијају такву врсту помоћи.

У Центру су се у тренутку посете налазила и два припадника ЛГБТ популације. У питању су два мушкарца, пар из Кубе. Према речима управнице, лица су се по доласку у Центар декларисала као пар и омогућена им је соба коју не деле са осталим лицима. Управница наводи да није било никаквих проблема нити инцидената, као последица њихове сексуалне оријентације.

1. Смештајни условима

Центар ради на повећању капацитета, тако да је у тренутку посете били завршни радови на још једној бараци. Планирани капацитет Центра је за 1050 лица. Центар сада има 2 дечија кутка. У њима су за малолетнике организоване школе језика (енглеског и српског) и математике. Поред тога, Центар има информатички кутак и организују се спортске активности, друштвене игре и различите едукативне радионице.

Информатички кутак ради сваког дана од 9 до 7 часова увече и опремљен је са 4 лаптопа. Ту се уједно одржава и интернет мрежа за цео Центар. Лица могу да користе интернет у трајању од 15 минута, а ако није велика гужва и дуже од предвиђеног времена. Запослени који раде у кутку лицима из Центра одржавају и кратке радионице – како да користе штампач, како да направе налог за електронску адресу, како да пронађу потребне информације на интернету и сл.

Кутак за бебе и даље не ради, јер није ангажовано стручно особље (патронажне сестре).

Постоје 4 машине за прање веша, које мигранти користе за прање личних ствари. Центар је задужен за одржавање хигијене постељине, тако да се она пере на 7 до 10 дана. Одређен број лица, из верских разлога, не жели да им се постељина машински пере него то обављају ручно.

2. Исхрана

Исхрана је за оне који су упућени у овај Центар организована у трпезарији, а за мигранте који су доведени из неформалних места окупљања (ткзв. ургентан пријем) храна се дели у службеним просторијама, а обедују у баракама. Они који обележавају рамазан добијају пакете хране током дана, како би је конзумирали када то желе. Многи мигранти одбијају да узму храну, јер имају неповерење да је спремљена у складу са њиховим верским уверењима, због чега сами себи припремају оброке.

3. Здравствена заштита

У Центру су присутна 2 лекара и 1 медицински техничар сваког радног дана од 7:00 до 20:00 часова, а суботом до 16:00 часова. Ради се о укупно 3 тима медицинског особља Дома здравља Палилула, које су ангажовале хуманитарне организације и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Комуникација са мигрантима се углавном обавља на енглеском и српском језику, а медицинском особљу су по потреби доступни и преводиоци који раде у Центру. Мигранти се пријављују за лекарске прегледе тако што сами дођу до амбуланте и сачекају свој ред прегледа, који се обавља без присуства немедицинског особља.

Први преглед се обавља одмах по пријему, пре смештаја у спаваонице и током њега се утврђује присуство заразних болести. Уколико се утврди постојање неке заразне болести мигранти се окупају и даје им се чиста гардероба. По потреби се испитују и узорци столице. Недавно су доведени нови мигранти из неформалних места окупљања и њиховом пријему су присуствовали и службеници Завода за биоциде и медицинску екологију. Најчешће су болести које су последице услова у којима су мигранти до смештаја у Центар боравили (шуга, телесне ваши и слично).

Према наводима медицинског особља, 1 до 2 пута месечно им се јаве на преглед мигранти са повредама за које тврде да су задобили насилно, од других миграната. Међу њима има

и случајева насиља у породици. Они том приликом усмено препричају лекарима шта се догодило. Углавном се ради о последицама удараца рукама. О овоме се обавештавају службеници Комесаријата.

Такође, дешавају се и самоповређивања, претежно плитким резovima. Неколико пута се догодило да су мигранти са менталним сметњама правили проблеме у амбуланти током прегледа, па су лекари морали да зову полицију. Поједини су ради болничког лечења вођени у Клинику за психијатријске болести "Др Лаза Лазаревић". Мигранти са менталним сметњама који се налазе у Центру, њих око 30, примају терапију и стање им је стабилно. Психијатријски прегледи пунолетних миграната се обављају у Дому здравља Палилула, а малолетних у Клиничком центру Србије.

У Центру се према сазнањима медицинског особља налази више трудница. Гинеколошки прегледи се обављају у Дому здравља, који је одредио фиксни термин за пацијенткиње из овог Центра, а у случају хитности у Клиничко-болничком центру Звездара.

Деца се воде на прегледе код педијатра Дома здравља, али лекари који раде у амбуланти у Центру и сами третирају основне здравствене проблеме деце. У Центру је обављена вакцинација мале деце.

Превоз до других здравствених установа се обавља возилом Дома здравља.

4. Ванредни догађаји у Центру

Управница Центра је током разговора са члановима тима НПМ истакла да су инциденти у којима долази до вербалног или физичког насиља чести. Поред редовних извештаја који службеници Центра сачињавају, у случајевима када дође до физичког сукоба обавештавају и полицију. Међутим, полиција насилника приведе али брзо и пушта на слободу. Проблем је то што полицијски службеници често не могу да утврде виновнике, пре свега због несарадње миграната.

Радници обезбеђења реагују вербално у случају кршења реда, а у једном случају су применили и силу према мигранту, након чега је морала да интервенише полиција. Једном у 2 – 3 месеца буде и оптужби за крађе. Такође, учестале су оптужбе за насиље у породици (према наводима до 10 месечно).

Управница Центра указала је на пораст породичног насиља и између осталог навела је се недавно догодило да је једна старија госпођа ударила тупим предметом дечака старости око 14 година у пределу главе. Како је навела дошло је до сукоба између група које су подељене етнички. Такви сукоби се углавном започињу тако што се деца посвађају и почну да се кошкају, након чега се умешају њихови родитељи или рођаци.

Поједине жртве насиља у породици пристану да се одвоје од насилника у посебне собе (тзв. „сигурне собе“). Жртве породичног насиља до сада су одбијале премештај у други Центар, иако им је Центар и то нудио као опцију.

Тиму НПМ је препричан случај два брата и сестре, коју је један од браће физички напао због неслагања са њеном веридбом са мигрантом који је такође смештен у Центру. Вереник је био на инфомативном разговору, а она је измештена из спаваонице коју је делила са браћом (*више у делу 6. Разговори са мигрантима*). Управница је навела и случај озбиљнијег насиља унутар породице, услед чега је насилнику онемогућен даљи боравак у Центру.

Све повреде које су мигранти задобили у овим инцидентима се санирају у амбуланти, а лекари извештаје о овим прегледима предају службеницима Комесаријата и они се чувају у њиховим службеним просторијама. Увидом у неколико последњих извештаја лекара, утврђено је да они садрже објективни опис повреда и наводе мигранта о начину њиховог настанка. Ови извештаји се не шаљу никоме нити су инциденти поменути у месечним извештајима које Центар шаље Комесаријату.

НПМ је након посете Прихватном центру у Шиду,¹ где је такође утврдио да се често дешавају различити инциденти, препоручио Комесаријату да предузме мере како би се у недељне извештаје Прихватног центра уносили подаци о ванредним догађајима. НПМ сматра да је ради ефикасне размене информације о дешавањима на терену и стању безбедности, а у циљу правилног и благовременог реаговања, ово потребно увести у свим центрима за прихват и збрињавање миграната. Такође, потребно је увести праксу детаљнијег евидентирања ванредних догађаја, која ће обухватити опис догађаја и мере предузете поводом њега.

ПРЕПОРУКА

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети мере како би сви центри за прихват и збрињавање миграната (центри за азил и прихватно-транзитни центри) евидентирали ванредне догађаје. Ова евиденција би, као минимум, требало да садржи детаљан опис ванредног догађаја, мигранте који су учествовали у њему и мере које су предузете (позив полицији или другим службама, обављени лекарски прегледи, евентуалне мере предузете према мигрантима и друго).

Комесаријат за избеглице и миграције ће предузети мере како би се у периодичне извештаје свих центара за прихват и збрињавање миграната уносили подаци о ванредним догађајима.

5. Поступање према малолетним лицима

У тренутку посете у Центру је боравило око 200 деце без пратње. Они су под старатељством надлежног Градског центра за социјални рад Београд. Међутим, представници установе социјалне заштите нису били на терену у тренутку посете НПМ, тако да нису добијене прецизне информације у вези са поступањем према малолетницима. Службеници Центра су навели да су две раднице Центра за социјални рад постављане као старатељи малолетним лицима, као и да је један број малолетних миграната пребачен у Центар из неформалних места окупљања у Београду (центар града, простор код аутобуске станице).

Од почетка децембра 2017. године, 102 малолетна мигранта су уписана у 14 основних школа, као и у једну средњу - Пољопривредну школу. Родитељи/старатељи деце дали су сагласност да они похађају редовно образовање. Свакодневно је обезбеђен превоз за ученике од школе до Центра за азил, захваљујући донацијама невладиних организација. Ученици су опремљени за школу донацијом УНИЦЕФ-а (ранчеви, књиге, свеске итд.). Поред формалног, малолетним мигрантима су омогућени и разни облици неформалног образовања - учење српског и енглеског језика, тренинзи крикета, као и разне друге спортске активности.

¹ Извештај о посети Прихватном центру у Шиду бр. 281-25/17 од 21. марта 2017. год.

Управница је навела да мигрантима психолошку помоћ пружају и представници невладиних организација коју су често у Центру.

6. Разговори са мигрантима

Обављен је разговор са 4 малолетна мигранта из Авганистана. Наводе да су они раније били код аутобуске станице у Београду. Приликом пребацивања према њима нису била употребљена било каква средства принуде. Желе да наставе пут даље у Француску и Италију. На питање да ли похађају школу, одрично су одговорили. Указано им је да је одређени број њихових вршњака кренуо у школу, за шта су они показали интересовање и упитали коме треба да се јаве тј. пријаве. Навели су и да имају старатеља у Центру.

Тим НПМ је обавио разговор и са малолетницом (17) из Авганистана која се у Центру налази у пратњи два брата, а у међувремену се верила са одређеним мигрантом из Центра. Браћа поменуте малолетнице не подржавају ту везу, односно услед исте, у последњих неколико месеци, долазило је до вербалних и физичких сукоба. У последњем у низу сукоба (око 10 дана пре посете НПМ), дошло је поново до туче између брата и вереника поменуте малолетнице. Вереник поменуте малолетнице због напада на друго лице (брата малолетнице) био је одведен у полицијску станицу на информативни разговор. Иако је малолетници и раније био понуђен други смештај, одвојено од браће, тек након последњег описаног инцидента, малолетница је пристала да пређе у други павиљон (без браће), односно да собу дели са једном женом и њеним дететом. Павиљон у који је малолетница смештена налази се одмах до павиљона у којем је смештен њен вереник. Тим НПМ је насамо обавио разговор са малолетницом у њеној соби. Том приликом она је навела да су јој, након последњег сукоба, највише подршке пружиле девојке које раде за НВО Атина. Такође, малолетница је навела да је редовно посећује социјална радница из ГЦСР Београд која је са њом последњи разговор обавила након инцидента, односно саслушала је детаље око догађаја. Малолетница наводи да је највише плаши то што браћа инсистирају да са њима напусти Центар, док би она желела да остане са својим вереником. Након разговора са малолетницом, тим НПМ је обавио разговор и са њеним вереником о поступању полиције. Наводи да нема замерке на поступање полицијских службеника, да су сви били љубазни, као и да је за разговор са полицијским службеницима био ангажован преводилац за персијски (фарси). У вези са овим случајем, управница Центра је указала тиму НПМ да је наведеној девојчици из Авганистана један од браће постављен за старатеља.

Остали мигранти са којима су чланови тима обавили разговоре нису имали примедбе на поступање запослених у Центру, као ни на услове у којима бораве.